

Recensie

Zwarte Zeeuw blijft op afstand

THEATER

DE ZWARTE VAN WALCHEREN

Zeeland Nazomerfestival: De Zwarte van Walcheren van Herman van de Wijdeven, regie Stefan Perceval
26/8, Oostkerk, Middelburg.
Daar t/m 6.9.
theaterzeelandia.nl

Poëtisch maar ingewikkeld begin van het Zeeland Nazomerfestival.

Drie personages. Een stel koffers. Een kinderwagen. Meer is er niet te zien in de voorstelling *De Zwarte van Walcheren*, de openingsproductie van het Zeeland Nazomerfestival (ZNF). Behalve die immense Oostkerk in Middelburg dan: een indrukwekkende koepel met sober protestantse inrichting.

Die locatie heeft het ZNF bedacht om dit nieuwe toneelstuk van Herman van de Wijdeven op te voeren. Dwaars door de kerk loopt een houten catwalk schuin omhoog, als een loopplank naar een schip. Het publiek zit ver weg, in de kerkbankjes rondom. Een uitermate cerebrale setting, net als de voorstelling zelf: cerebraal, hevig gestileerd en tamelijk afstandelijk. Je kunt er met ontzag naar kijken, maar meevoelen: ho maar. De afstand tussen publiek en personages is letterlijk en figuurlijk te groot.

Terwijl het onderwerp wel om inleving vraagt. In *De Zwarte van Walcheren* wordt namelijk een verband gelegd tussen de slavenhandel in de 17de eeuw (waarin Zeeland een nogal dubieuze rol speelde) en de angst voor vreemdelingen in de huidige tijd.

Dit jaar wordt de afschaffing van de slavenhandel, tweehonderd jaar geleden, herdacht. Zeeland haakt daarop in, onder meer met deze voorstelling. Daaraan ligt een anekdote ten grondslag: in 1596 legde een schip vol zwarte slaven in Middelburg aan.

Die slaven zouden worden doorverkocht, maar omdat ze christelijk waren gedoopt, werd dat aanvankelijk verboden. Later mochten de Zeeuwen alsnog met de slaven doen wat ze wilden en wat er daarna met ze gebeurde, weet niemand.

Door die hypocriete, christelijke houding zitten we nu dus in die kerk en kijken we naar een theaterproductie waarin dat verleden maar zijdelings aan bod komt. Er is sprake van een gevluchte slaaf die een jong meisje zwanger maakt. Maar dan ineens zitten we weer in het hier en nu: een blanke vrouw (Marit Stocker) en een blanke man (Willem Schouten) krijgen een zwart kind. Is hier sprake van overspel? Of is het genetisch mogelijk dat zo iets na eeuwen alsnog gebeurt? Het derde personage is een oudere man (Bram Kwekkeboom) die dokter is, maar ook zo zijn eigen verhaal rond problematische liefdes heeft.

De tekst is knap ingewikkeld, soms mooi poëtisch, soms valt er geen touw aan vast te knopen. De drie personages staan vooral alleen en eenzaam op de loopplank, schaarse dialogen schuren langs elkaar heen. Af en toe is er een emotionele uitbarsting of heftig fysiek spel. Regisseur Stefan Perceval streeft met dit alles een kunstmatigheid na die als stijlmiddel zeker werkt, maar betrokkenheid en inzicht behoorlijk op afstand houdt. Wat ook niet meehelpt, is de akoestiek in de kerk.

Verlangen. Verboden liefde. Afzien. Afscheid. *De Zwarte van Walcheren* is een ondoorgroendelijk en nogal gewichtig begin van het ZNF 2014. Het festival werd dinsdag overigens buitengewoon grappig en erudiet geopend met een korte conference van Freek de Jonge. Over zijn Zeeuwse achtergrond (zijn ouders kwamen uit Oosterland) en zijn verbondenheid met de fundamentalistische, immer onschuldige Zeeuwen.

Te preuts voor het leven, te blank voor de blues - onder dat motto scheerde De Jonge vlijmscherp langs een aantal Zeeuwse onderwerpen. Verhelderend.

Hein Janssen

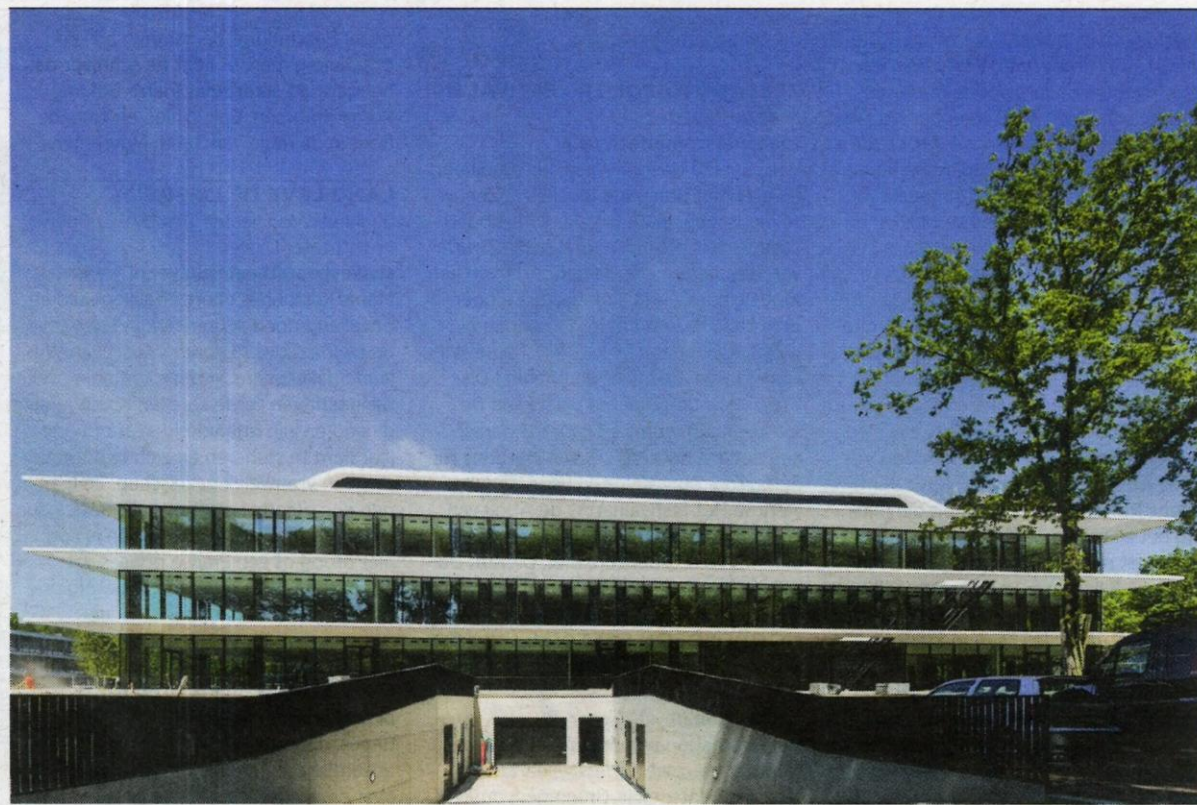
De Zwarte van Walcheren.

Foto Lex de Meester

Architectuur

RECENSIE GROTIUSGEBOUW

Groeniusgebouw, exterieur.

Het nieuwe Groeniusgebouw van de rechtenfaculteit op de campus in Nijmegen brengt de sfeer van het oude landgoed weer terug. Veel groen, weinig steen en de wetboeken bij de hand.

Door **Bob Witman** Foto **Jannes Linders**

Nieuw elan in oud groen

ARCHITECTUUR

GROEN + SCHILD GROEN + SCHILD

Bentham Crouwel Architects, Interieurarchitect: Studio Groen + Schild

Groeniusgebouw, Faculteit der Rechtsgeleerdheid Radboud Universiteit Nijmegen. Opening vandaag, door oud-student en voorzitter van de Hoge Raad Geert Corstens.

Het Groeniusgebouw ligt er spiksplinter-nieuw bij: heel wit en laag, breed uitkragend op de bosrijke universiteits-campus Heyendaal. Het steekt fris af bij de oudere buurman, de grijze 88 meter hoge Erasmusstoren uit de jaren zeventig. Dit Groeniusgebouw, waarin de Faculteit der Rechtsgeleerdheid is ondergebracht, luidt duidelijk een nieuwe tijd in voor het terrein van de Nijmeegse Radboud Universiteit.

Het gebouw is een sleutelstuk in de herschikking van de zuidflank van de campus in Nijmegen. Zoals in elke universiteitsstad in Nederland wordt in Nijmegen stevig nagedacht over de manier waarop de verblijfskwaliteit van het studielandschap omhoog kan. Niet meer een rijtje saaie faculteitsgebouwen, waar je na college zo snel mogelijk weg wilt, maar aangename studeerhoekjes, horeca en loungeplekken voor sociaal contact.

Steden zoals Delft, Amsterdam, Utrecht en Rotterdam kiezen voor een klassieke campusmix: daar verrijzen studentenwoningen tussen de faculteitsgebouwen om een 24-uurs beleving op de campus te krijgen. Nijmegen doet dat niet. Deze stad leunt zwaar op de erfenis van het voormalige landgoed Heyendaal.

Het nieuwe Groeniusgebouw verhoudt zich nadrukkelijk tot het oude groen omdat het is toegerust met een sterke paviljoenachtige uitstraling. Bentham Crouwel Architects heeft bij het ontwerp van de rechtenfaculteit de sfeer gesnoven van het klassieke Angelsaksische universiteitsterrein. Weinig steen, veel groen. Het nieuwe gebouw met een vierkante plattegrond voegt

Landgoed Heyendael

De campus van de Radboud Universiteit in Nijmegen is gevestigd op de zuidflank van een oud landgoed: Heyendael. De vroegste datering van het landgoed ligt in de 16de eeuw. Het bereikte zijn maximale grootte in 1912, toen het werd gekocht door de katholieke margarinefabrikant Frans Jurgens uit Oss. Hij was de broer van Anton Jurgens, die aan de wieg stond van het Unilever-concern. De familie breidde het landgoed uit tot 67 hectare en liet de Nijmeegse architect Charles M.F.H. Estourgie een enorm landhuis bouwen. Vanaf 1949 verkocht de familie in fases het landgoed aan de katholieke stichting Sint Radboud, die er vanaf de jaren vijftig een ziekenhuis en medische faculteit op bouwde. Het originele landhuis wordt nu gebruikt voor ondersteunende diensten van de universiteit.

Grotiusgebouw, interieur.

zich in het park doordat het veel lager oogt dan het is. Je ziet maar drie etages; de vierde, een dakverdieping, wijkt zo ver van de gevel dat hij onzichtbaar is vanaf de grond.

Heyendael was een landgoed van 67 hectare, voor het laatst bewoond door de familie Jurgens, oprichters van het Unileverconcern en rijk geworden in de boterhandel. De industrieel Frans Jurgens liet in 1916 voor zijn gezin een kasteeltje in neo-renaissancestijl bouwen op Heyendael, omringd door een Engels landschapspark, inclusief een klassiek sterrenbos.

Nadat het landgoed was overgenomen door het Radboud ziekenhuis en de universiteit is die rijke geschiedenis steeds meer verstopt geraakt. De gebouwen uit de jaren zeventig - zoals de Erasmustoren - hebben nauwelijks referentie met het park. Het nieuwe masterplan voorziet in de terugkeer van het sterrenbos, een bos met een stervormig padenpatroon. Daarbij is ook gelet op een betere rangschikking van de gebouwen, die bovendien een compactere *footprint* krijgen, waardoor het groen straks weer dominant is.

Zo zie je aan het Grotiusgebouw niet snel af dat het 16 duizend vierkante meter vloer heeft. Het staat lichtjes opgetild boven het maaiveld op een talud (ondergronds is ruimte voor 350 auto's) en ligt aan een toekomstig plein. Door de uitkraging krijgt het een sterke horizontale geleiding, die ook de hoogte van gebouw lijkt te drukken.

Bentham Crowell Architects, onder meer huisarchitecten van Schiphol, hebben de naam van technische architecten. Het Elicium uit 2009 (onderdeel van de RAI in Amsterdam) is met zijn aluminium huid een uitgesproken 'tech' aanvoelend gebouw. Van de uitbreiding van het Stedelijk Museum Amsterdam (2012) weet iedereen vooral dat het lijkt op een badkuip door het overvloedig gebruik van kunststof in de gevel.

Maar binnen in deze rechtenfaculteit is een andere kwaliteit aangeboord. De plattegrond van het gebouw is vooral ontworpen om een levendige studieplek te creëren met een statuut die passend wordt geacht bij de rechterlijke macht. Het gebouw opent zich vanaf de entree licht en ruimhartig met een stevige, brede trap die vanaf een groot atrium over bijna de hele diepte van het gebouw naar boven leidt.

Het gebruik van natuursteen in combinatie met hout geeft de ruimte een uitstraling die je eerder met een justiepaleis associeert dan met een leeromgeving. Net zoals de met leer beklede loungeplekken (ontwerp van Studio Groen + Schild). De belangrijkste collectieve functies zijn links en rechts van het atrium gerangschikt. Vooral de bibliotheek is imposant - rechtenstudenten houden ervan te blokken met de wetboeken bij de hand. Hun bibliotheek met talloze studieplekken is verdeeld over drie etages. Het zijn grote lichte ruimten, verbonden door open trappen, met onbelemmerd zicht dankzij de lage boekenkasten.

Het gebouw is zo ontworpen dat de collegezalen en collectieve voorzieningen zo laag mogelijk in het gebouw zitten. Naar boven toe worden de ruimten kleiner en meer privé. Het licht valt in het atrium van boven door het glazen dak, waarin zonnepanelen zijn verwerkt. Die lichtinval, de schakering van ruimte rondom het atrium en de klassieke materialisering van natuursteen, hout en leer maken van het Grotiusgebouw een heldere en aangename studieplek.